

te, schreef in

ellectualisme.
moet de lei-

el besproken.
n: „Een Cal-
onderschrij-
zich hiermee
skennis geen

aid, dat de
t. niet te zijn

den treure-
van zulk een
moet hebben.
geen vrucht
r vrucht van
Geest, welke
het verstand,

zen, dat de
e lang vóór
igheid.

als zou de
zedelijk ka-

zijn we af-

veel ruimer

de ethische
rip te bene-
arin gezond

id hem vol-
zonde-smet,
ook Maar
En ook nog

akt, die zal
en, vrij zijn.

gaf de kerk
oor aan ons
te steunen.

initiatief te
ns voorstel

de classis-
ct de classis
oes en Zie-
ten van een

School of
king meege-

anna-Jacoba-

ende classi-
ven!

in andere

tegenwoor-
er een slap

edagoog en
geen men-

wilswakte,
reflekteren

le toekomst

ze kringen
ook onder
d en spier-
niet durven

oud en hoe
topslag van

e toekomst

geen tegen-

Gispen in
in de oor-
jst.

de ruimte

van genie-
ok in deze
n, niet het
de kinderen

staan naar
grote in-
wek, lust
een taak,

welke niet aangenaam schijnt en met eigen be-
geeren niet strookt, laat om volhardend bezig te
zijn met iets dat op zich zelf niet aantrekt of
bekoort, moet niet slechts bij het kleine, maar
ook bij het groote kind vaak met zeer groote
moeite aangeleerd worden. Die lust behoort ge-
woonlijk niet tot de aangeboren eigenschappen,
maar tot die, welke met inspanning van alle krach-
ten en vaak eerst in een harde school verkregen
worden. De lust naar genieting echter is aangeboren,
heeft meestal niet te worden opgewekt, maar
bruist het jeugdloven van alle kanten gewoonlijk
uit. Wel is er groot onderscheid in het soort
der genieting, maar juist de jeugdleefstijd ken-
merkt zich door haast onbedwingelijke drang naar
genot. Het oude rijmpje: mijn spelen is leeren
en mijn leeren is spelen, kan nu juist niet zekerkind
juist genceind worden. Als het kind aan zich zelf
werd overgelaten, zou er van dat leeren gewoonlijk
niet veel terecht komen. Spelen is voor dat kind
zijn een en zijn al en het acht leeren een kwaad,
waarvan de noodzakelijkheid voor zijn bewustzijn
nog niet eens vaststaat. En zoo blijft het voor
niet weinigen ook al zijn ze aan de kinderschoenen
al wat ontgroeid. Veel overeenkomst met speel-
sche katten vertoonen zelfs de leerlingen uit de
lagere klassen onzer middelbare scholen soms nog
tot niet geringe ergernis hunner leeraren en tot
groot teleurstelling der ouders bij de komst der
rapporten. En ook bij onze rijpende jeugd staat die
lust naar genieting al buitengewoon sterk op den
voorgond. Met het: een mensch is maar één keer
jong, wordt die lust goedgepraat en verdedigd,
vergoed en toegedeeld als iemand den euvelen
moed heeft te pogen die lust in te toonen en te
breiden. Al heel spoedig wordt door die ge-
nietingslust gedreven het evenwicht verloren in het
jeugdleven en dat verlies is een buitengewoon groote
ramp, waarvan de gevolgen niet zelden blijvend zijn.

Daarom moet in het gezin vooral aan die lust
naar genieting in een verstandige opvoeding paal
en perk worden gesteld, zal die groote ramp worden
voorkomen. Maar hoe zal dat kunnen, als naar den
geest van onzen tijd, in dat gezin en bij die
ouders zelve het willen genieten zoo op den voor-
grond staat? Als het medicijn zijn kracht ver-
loort, brengt het gebruik gewoonlijk geen genezing.
Als in het gezin de genietingslust overheerschend
is, komt van het opvoedingswerk al zeer weinig
terecht. En hier staan we, naar mijn wijze van
zien, voor één der oorzaken van wat in onze
dagen veler jeugdleven zoo kenmerkt. Neen
zeggen tegen de lust naar genieting, zich ver-
zetten tegen het zoeken van genot boven het doen
van wat naar 's Heeren wil roeping en plicht is,
dat vergt en vraagt soms zoo ontzettend veel van
een mensch. Toegeven is zoo onzinnig veel ge-
makkelijker, kost geen strijd en geen offer, maar
kweekt slappe menschen, die allen strijd ont-
vluchten en op den naam van helden nooit eenige
aanspraak maken kunnen. En hoezeer dit met Gods
Woord in strijd is behoeft toch zeker geen nader
betoog. Dat zich laten regeren door die ge-
nietingslust is zoo droef een bewijs van het niet
te verstaan, dat de mensch hier op aarde tot
den strijd geroepen is en niet tot het genot. In
den hemel daar zal het enkel en louter genieten
wezen. Daar zal genot en plicht volmaakt één
zijn! Maar op deze zondige aarde is het tot den
strijd geroepen zijn de harde en vaak pijnlijke levens-
werkelijkheid. Strijd tegen zoveel wat het hart
zoo begeert, wat het oog zoo bekoort en wat de
hand zoo graag bezitten wil. Strijd tegen zoveel wat
de tijd aanrijpt als goed en schoon, aangenaam
en toch heelemaal niet verkeerd. En juist
daarom maken de geloovigen en hun kinderen
tegenwoordig zulk een crisis door. Onze tijd staat
in het teken van genot en genieting. Van strijd
wil de mensch onzer dagen niets weten. Zich uit-
leven is tegenwoordig de hoogste wijsheid. Den
natuurlijken, aanleg mag geen geweld worden aan-
gedaan. Opvoeding moet zoo weinig mogelijk dwin-
gend zijn. Het kind, de jeugd is een majesteit
en voor een majesteit wordt alleen gebogen. Bovenal
onze tijd heeft niet het begrip „zonde” afgedaan.
Er wordt nog wel van netjes en fatsoenlijk ge-
sproken, veel wordt gavoeld voor de verplichting
van stand of ontwikkeling, maar van zonde wil
onze tijd niets weten. Iets nalaten omdat het ver-
boden is, mag niet als oisch worden gesteld, zoo
heet het. Gebod en verbod moeten eerst verklaar-
baar worden gemaakt. Van de juistheid en de
redelijkheid van een verbot moet een mensch
eerst overtuigd worden eer gehoorzaamheid mag
geëischt. En dan komt de leer van erfelijke be-
lasting en van aangeboren aanleg en neiging deze
ellende nog vermeerderen. Goedgepraat wordt
in naam van die leer haast elke afwijking in
het leven tot op zedelijk en sexueel gebied toe.
En zoo is het langzamerhand groote uitzondering
geworden als in het groote werk der opvoeding
en vorming onzer jeugd op den voorgond staat
de goddelijke eisch van strijd tegen alles wat
verbiikt.

Hieruit moet, geloof ik, veel worden verklaard
wat in onze dagen in het jeugdleven plaats vindt
en wat met zoo groote zorg voor de toekomst
vervult. Als het kind niet leert, dat er dingen
zijn, waaraan het niet denken mag, welke het niet
doen mag en waarover het niet spreken mag, dan
wordt, het groot zonder zelfucht en zonder strijd
tegen de lusten en neigingen, die zich vaak zoo
krachtig en sterk openbaren. Als vader en moeder
voor dat kind geen levende voorbeelden van dien
strijd, van dat zich verzetten, van die op zijde
stelling, van dat brengen van offers zijn, dan treft
de gezinsopvoeding geen doel en is er van de
toekomst, ook in onze Gereformeerde kringen niet
veel goeds te verwachten. Want school en kerk
vermogen zoo weinig als het gezin niet vóórgaat.
De arbeid onder de rijpende jeugd kan niet vrucht-
dragend wezen, als in de kinderjaren niet geleerd

is en met eigen oogen gezien, dat den Heere te
vreezen en God in Christus lief te hebben niet kan
saamaan met een zich uitleven, met een maar op-
volgen van allerlei lust en neiging, met een altoos
zonder meer toegeven aan den drang naar genieting.

Deze diagnose is, dunkt mij, goed gesteld.
Al wordt hier niet alles, toch wordt hier veel
verklaard.

Zeker praktisch hedonisme (de richting, welke
het geluk zoekt in het genot) is onze kringen
binnengeslopen.

Aan aantrekkelijkheden voor onze jeugd ont-
breekt het niet.

En sommige ouders meenen, dat hun kinderen
die alle behooren mee te maken.

Dat eischt le bon ton, het moderne fatsoen.

Ook de ouders zelf zijn vaak door dien geest
aangetast.

O, alles verloopt heel ordentelijk.

De kerkeraad mag er bij zijn.

De wereld mag er naar kijken.

Maar bij hoevelen gaat gezelligheid niet boven
alles? Hoeveel tijd wordt daaraan niet verkwist?
Hoeveel avonden worden niet verpraat?

Hoe laat men zich niet opstuwen van het eene
genot naar het andere!

En men went er zoo aan!

Men kan er ten laatste niet aan ontkomen!

Nen heeft het recht verbeurd het jonge geslacht
tegen tijdvermorsing te waarschuwen!

Wij zijn geen voorstanders van een Spartaansche
levenswijze. Ook niet van ascetisme.

Maar wij moeten toch ieder een persoonlijk doel
hebben, dat we najagen.

Gezelligheid behoeft niet als contrabande be-
schouwd, maar men betrachte daarin de matigheid.

Zij mag ons van ernstigen arbeid, dien we in onze
„vrije” uren kunnen waarnemen, niet afhouden.

Er moet in ons korte leven lijn komen.

Een roepingslijn, die naar boven loopt.

Een roepingswerk, waarvoor we offers brengen,
ons geven en er ons genot in vinden.

Wat voor heerlijkheid schuilt er in, of men aan
uw graf getuigt: hij was zulk een prettig babbelaar,
hij vroolijkte heel zijn omgeving op, we zullen
hem missen!

Is het niet verkieslijker, dat men verklaren moet,
hij woekerde met zijn tijd, hij leefde den Heere,
hij heeft door genade dit en dat mogen tot stand
brengen? Om het straks te vernemen: over wei-
nig zijt gij getrouwd geweest, over veel zal ik u
zetten?

HEPP

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN.

Onder den drang der bezuiniging.

De nieuwe onderwijsplannen.

II.

Tegen de regeeringsvoorstellen zijn nog meer
bezwaren in te brengen.

Niet alleen wordt door de ingediende regeling
de waarborgsom in gevaar gebracht, doch ook een
ongelijkheid geschapen tusschen het openbaar en
bijzonder onderwijs. Immers volgt uit het wetsont-
werp, dat in het vervolg de gemeente niet ver-
plicht is iets te betalen voor het zevende leerjaar
van een bijzondere school. Zij heeft n.l. en voor
de vergoeding der exploitatiekosten (art. 101) en
voor de vergoeding van boventallige onderwijzers
(art. 100) te rekenen met den maatstaf van art. 28,
d.i. alleen met de leerplichtige kinderen, en krach-
tens dien regel kan de bijzondere school voor het
zevende leerjaar, dat uit niet-leerplichtige kinderen
bestaat, niets vorderen. Wel is de gemeente vrij
het zevende leerjaar van haar eigen openbare scho-
len te bekostigen, en zoo ontstaat er een tweedheid,
die in strijd is met de grondwet. Zelfs wordt de
toestand zoo, dat voor zulk een boven-talig leerjaar
geen subsidie wordt ontvangen, maar de schoolgel-
den wel moeten afgedragen worden aan de ge-
meente. Deze onbillijkheid is te groot, dan dat
zij terwille van de bezuiniging zou kunnen geduld
worden. Er is ook nog zoo iets als de pacificatie,
en die mag niet in het gedrang komen.

De andere gravamina noem ik slechts even.

In de eerste plaats kan de vraag worden gesteld,
wat onder „leerplichtige kinderen” moet verstaan
worden. Vallen ook zes-jarige leerlingen hieronder,
als zij als leerlingen zijn ingeschreven, of wordt
slechts, krachtens de leerplichtwet, gerekend met
kinderen van 7 jaar en ouder? Voorts is het aan
grooten twijfel onderhevig of de datum in art. VII
„daarbij buiten aanmerking blijven de onderwijzers,
die te rekenen van 16 September 1921 aan scholen
voor gewoon lager onderwijs in dienst treden, boven
het aantal, gesteld in artikel 28 dier wet, zooals
dat artikel tot en met het jaar 1929 wordt gelezen”,
niet belemmerend werkt voor de bezuiniging. Voor
dien datum kunnen nog heel wat extra-onderwijzers
worden aangesteld, die later weer moeten „afvloei-
en”. En eindelijk is het niet gewenscht om, zooals
het voorgestelde derde lid van art. 3 der leer-
plichtwet weer wil: „met dien verstande, dat in
het laatste geval de verplichting niet eindigt, voor-
dat het kind den twaalfjarigen leeftijd bereikt en
de klasse, waarin het bij het bereiken van dien

leeftijd geplaatst was, doorloopen heeft”, een on-
gelijke toepassing van de leerplichtwet te veroor-
zaken voor zes-klassige scholen en scholen met
meer dan zes leerjaren.

Dit alles geldt slechts enkele detailpunten.

Onderdeelen, die niet van belang ontbloot zijn,
die toch op den achtergrond moeten wijken voor
de hoofdzaken, welke in het geding zijn. Het gaat
n.l. ook bij deze partiële wijziging om de hoofd-
lijnen, die in de onderwijswetgeving gevolgd wor-
den, en waartegen onzerzijds meer dan eens ernstig
bezwaar is gemaakt. Ook nu is het weer ge-
bleken, dat de geheele schoolwet mank gaat aan
het groote euvel van te ver gedreven centralisatie,
en te sterke gebondenheid van het onderwijs aan
de regeering. Wat den toon aangeeft is de eenvor-
migheid, en het kan niet anders, of deze unifor-
miteit van bovenaf opgelegd, moet leiden tot beper-
king van de vrijheid in eigen kring. Door speciali-
teiten op onderwijsgebied is op dit gevaar met
ernst gewezen, en we hebben bij het nieuwe K. B.
weer eens heel sterk gevoeld in welke sfeer wij
met onze „vrije scholen” leven.

Er moet daarom verandering komen.

Niet gedeeltelijk maar principieel.

Niet op een enkel punt, maar een andere koers
moet gevolgd, en die koers is geruimen tijd geleden
in enkele hoofdartikelen in „De Standaard” in den
breede toegelicht. Met de doodende eenvormigheid
dient gebroken te worden, en de methode van
subsidieering eischt verandering. Deze wijziging kan
ook de bezuiniging in de hand werken, en dit
resultaat hebben, dat enerzijds het pad der over-
tollige royaliteit verlaten, en aan den anderen kant
aan de vrijheid der school alle recht gedaan wordt.
Welke weg moet dan ingeslagen? Naar het oordeel
van bevoegden deze, dat bij de wet niet an-
ders wordt vastgesteld dan een alge-
meene minimum leeftijd van toelating
voor alle scholen van b.v. 5 of 5½ jaar,
en het voorts aan de gemeente- en
schoolbesturen wordt vrijgelaten den
toelatingsleeftijd voor hun scholen
vast te stellen. Het rijk vergoedt dan
alleen de salarissen der verplichte on-
derwijzers, die aan deze zesklassige
scholen verbonden zijn, terwijl voor dit
aantal gerekend moet worden met alle
leerlingen van de bedoelde zes leer-
jaren.

Dit zij de grondregel.

Wil dus een gemeente- of schoolbestuur een
zevende leerjaar of meerdere leerjaren, dan komen
de kosten voor hun rekening; het rijk betaalt alleen
voor zes jaren, hetzij die jaren vallen tusschen
de 6 en 12, of 7 en 13 jaar, en wat daarboven
uitgaat moet door de besturen zelf gedragen worden.
Echter onder één beding. Het zou mogelijk zijn,
dat een gemeentebestuur uit de publieke kas een
zevende leerjaar bekostigt, en een schoolvereniging
zelve voor haar eigen hogere leerjaar moet zor-
gen. Deze onbillijkheid mag niet voorkomen. Wan-
neer een gemeentebestuur meerdere uitgaven doet,
is het verplicht eenzelfde vergoeding te geven voor
de bijzondere school, opdat niet de oude ongelijk-
heid terugkeere. Weigert echter de gemeentelijke
overheid een zevende leerjaar voor de openbare
scholen te bekostigen, dan moeten de ouders, die
het bijzonder onderwijs en in dat onderwijs een
hooger leerjaar dan het zesde begeeren, zulks zelf
betalen. Het spreekt wel vanzelf, dat voor de
m.u.l.o.-scholen in den zin der wet van 1878 bij-
zondere maatregelen getroffen moeten worden.

Deze weg is o.i. nitnemender dan de thans ge-
volgde.

Hij heeft dit voor, dat de verscheidenheid tot
haar recht komt.

Met plaatselijke omstandigheden, met de bijzon-
dere behoeften van een bepaalde streek, met de
eigenaardige levenswijzen voor iedere school kan
gerekend worden, en de individualiteit wordt niet
langer gedrukt terwille van de gemeenschap. Wat
toch is het geval? In sommige gedeelten van ons
land moet zeer sterk rekening gehouden worden met
de arbeidswet. In industriestreekten b.v. gaan de
kinderen, wanneer ze de school verlaten, naar de
fabriek, en daar moet dus verband bestaan tus-
schen het eind van den schoolleeftijd en de be-
paling van de arbeidswet. Deze zegt in art. 9,
dat pas op dertienjarigen leeftijd arbeid in de
fabrieken etc. etc. verricht mag worden, en in zulke
plaatsen is het dus gewenscht den schoolleeftijd
te stellen tusschen 7 en 13 jaar, opdat de jongens
niet een jaar doelloos en werkeloos rondloopen.

Elders staan de zaken anders.

De land- en tuinbouw vallen niet onder dat artikel
van de arbeidswet. In de streken, waar die be-
oefend worden, heeft men dus met dezen regel
niet te rekenen, en kan de leeftijdsgrans zijn 6 of
12 jaar. Zoo is er in het leven verscheidenheid,
en daarmede heeft ook de schoolwet in overeen-
stemming te zijn. Zij bindt niet het geheele land aan
één gebod, maar geeft vrijheid om te handelen,
naar gelang de plaatselijke omstandigheden zulks
eischen. Alleen zoo wordt het groote euvel der
eenvormigheid voorkomen.

K. D.